

Bels Lijntje

Rond, langs en over vm spoorbaan in enclavegebied

Alphen-Baarle-Weelde - land van honderd grenzen

Ten zuiden van Tilburg ligt de Nederlandse gemeente Baarle Nassau. Binnen deze gemeente ligt echter een Belgische enclave: Baarle Hertog. In feite bestaat deze 'enclave' uit twee-en-twintig enclave-gebiedjes, waarbinnen weer zeven Nederlandse mini-enclavetjes liggen. Het is een raar fenomeen, de grenzen lopen soms dwars door huizen en winkels. De oorsprong ligt in de 12e eeuw. In de eeuwen daarna is men er niet in geslaagd hier een praktische oplossing voor te vinden, wat nog steeds aanleiding geeft tot bizarre situaties.

Dwars door de enclaves liep de spoorlijn van Tilburg (NL) naar Turnhout (B), in 1867 aangelegd door de Grand Central Belge. In 1898 namen de Nederlandse en Belgische staat de spoorlijn over: ieder een eigen deel. Partijen besloten om op de 'echte' grens een nieuw gemeenschappelijk station te bouwen. In niemandsland verrees een kloek station met een enorm perron, een locomotiefloods, rangeeremplacementen, douaneloodsen en woningen voor personeel. Dit station werd in 1905 geopend.. De indeling was gespiegeld volledig identiek, de staatsgrens liep precies door het midden, waar een centrale plaatskaartenhal was, die door de grensdiagonaal exact in een Belgische en een Nederlandse driehoek was verdeeld, met eigen ingangen.

Het internationale verkeer koos echter voor de route langs het gunstiger gelegen Roosendaal. Na de komst van de autobus stakte in 1934 het reizigersvervoer. Het grensstation raakte in verval. In 1950 verkocht NS de dienstwoningen en in 1973 stakte ook het goederenverkeer. Van 1974 tot 1984 reed er 's zomers nog een stoomtrein. Nadat ook aan dit avontuur een einde was gekomen werd het spoor opgebroken en van het 'Bels Lijntje' een fietspad gemaakt.

Routebeschrijving

Routebeschrijving

Start: Alphen Willibrordplein. De straat achter de witte kapel in lopen (Stationstraat). De kapel is een vm. hervormde kerk, gebouwd in 1820. Hier kerkten later veel douane- en spoorweg-beambten (die vaak 'van buiten' kwamen en dus niet katholiek). Nu streekmuseum.

Stationstraat uitlopen, na 500 m komen we op een pleintje met café-terras, Andreaskruis en speeltoestel in de vorm van een treintje. Onder de fietswegwijzer wijst een bordje naar Stationsstraat 63 en 65 (KP1).

Pleintje met locomotiefje oversteken en schuin rechts de Nieuwstraat in. Uitlopen tot hoofdstraat (Baarleseweg), hier linksaf. Vlak na rotonde rechts fietspad op, dit volgt het tracé van het Bels lijntje (zie routebordjes). Na 1 km kruisen we de Boshovensebaan met wachtpost (KP2). Weer 1,5 km verder buigt het pad flauw naar links en passeren we wachtpost 20 (KP2). Kort daarna lopen we door de 'Poort van Baarle' een kunstwerk tgv 150 jaar Bels Lijntje, gemaakt door Tim Hoefnagels. Het staat hier sinds 2021.

Na 700 m, bij een oorlogs/enclavemonument (zie infopaneel) passeren we de eerste grens: een puntje van enclave H6. Als we de weg oversteken zijn we er al weer uit. Pad loopt rechts van parkeerplaats en komt uit op hoofdweg (Chaamseweg), hier even links en na 30 mtr rechts Stationsstraat. We nemen weer een puntje mee van enclave H1 en passeren het voormalige station Baarle Nassau (Dorp), dat weer in Nederland ligt (KP3). Stationsstraat komt na station uit op Kerkstraat met twee dienstwoningen (KP4). Hier links Kerkstraat in. Deze buigt naar links, bij driesprong met oorlogsmonument links aanhouden (Desiree Geraertstraat, links NL, rechts B). We komen uit in het dorpscentrum met aan NL-zijde veel horeca.

Hier rechts (Singel), deze buigt scherp naar rechts richting de 'Belgische kerk'. Vlak voor het kerkplein passeren we de grens met enclave H1. In het plaveisel is een grensplakkaat te zien en voor ons op het kerkplein een klassieke grenspaal (KP5). We blijven links de hoofdweg volgen (Molenstraat, enclave H1). Hier passeren we aan rechterzijde nog enkele Nederlandse enclaves, te herkennen aan verspringing van huisnummers en nummerbordjes (KP6). Na bierhal De Biergrens rechtsaf (Donkerstraat). Na 300 m komen we weer uit bij het Bels Lijntje. Dit nog even niet volgen, maar oversteken en rechtdoor (Tommel). De buurtschap Tommel ligt deels in België en deels in Nederland. Bij viersprong meest linkse weg aanhouden (grensweg, links B, rechts NL). Weg uitlopen tot we weer op het Bels Lijntje komen. Nu rechtsaf fietspad volgen.

Na 700 m kruising met overgang en wachthuis 26 (KP7). Hier rechtsaf (Tommelsche Heide) voor een stukje door de velden: ontgonnen heideland. Na 550 m kruispunt, hier links zandweg: Strontbaan. De naam zal ontleend zijn aan de functie. Op volgende kruising links (Zevenhuizenbaan), na 700 m kruisen we weer het Bels Lijntje met wachthuis (KP7). Ca. 200 m rechtdoor tot hoofdweg (weg naar Turnhout). Rechts hoofdweg volgen (Grens). Na 300 m verspringen rechts de huisnummers weer: we passeren enclave H17: Negenhuizen (KP8).

We volgen de hoofdweg tot een driesprong. Hier rechts (Grensweg). Aan rechterzijde Nederlandse personeelwoningen, aan linkerzijde de Belgische plaats Weelde Statie (KP9). Grensweg komt uit op de restanten van het grensstation, met op het oude perron het kunstwerk De Spanten (KP10).

Via trapje perron opklimmen. Aan andere zijde trapje af en links langs perronrand lopen tot wandelknooppunt 93 (paaltje). We zijn weer in België. Hier rechts het bos in richting knooppunt 92. Smal pad door droge gracht. Tweede wandelpaal staat weer in NL. Hier links tot 3e wandelpaal, daar rechts; we komen uit bij de 'draaischijf' (KP11).

Hierna zelfde pad terug tot knooppunt 92 en nu rechts langs perronrand. Voorbij perron links doorsteken naar fietspad. Hier rechts en 500 m uitlopen tot verkeersweg. Hier oversteken (voorzichtig!) naar station Weelde-Merxplas (KP12). Terug naar de weg, oversteken en rechtsaf via de fietsstrook tot kruispunt met café-terras. Links van kruispunt aan de overzijde vertrekt bus naar Baarle Nassau. Einde etappe.

Praktische informatie

Zie P en OV

Deze wandeling staat in de wandelgids **Wandelen rond oude spoorlijnen**, uitgegeven door Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. Auteur Kees Volkers is historisch geograaf met een voorliefde voor oude spoorlijnen. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.